

Pč 2032

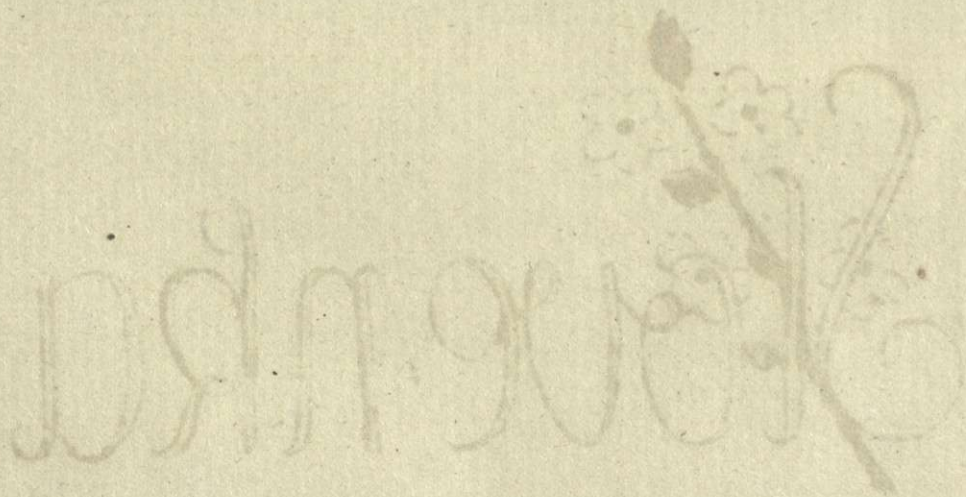
Glasilo slovenske proti-
fašistične ženske zveze
leto II. št. 4.

1944

A decorative illustration of a branch with several small, five-petaled flowers and leaves. The branch starts from the bottom left and curves upwards and to the right, ending near the top of the letter 'S'.
Slovenka

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT

ko smo šli poslanci iz Primorja na zasedanje našega parlamenta, se nam je v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - kmetica Ivancičeva, ki je imela isti cilj kakor mi. Mi smo se takoj medsebojno seznanili in smo se začeli živo razgovarjati o zadevah naše osvobodilne borbe, o naših uspehih in o uspehih naših zaveznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zadajajo smrtne udarce nemškemu parasitizmu, ki edini še rovarijo po naših krajih.

Ivancičeva nam je pripovedovala, kako so ji Italijani in belogardisti ugrabili štiri sirove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala je tudi, kako so Nemci ponoči vdrli v njeno stano vanje in jo naravnost s postelje zvelikli na kmečki voz ter jo odpeljali v mrzli januarski noči v Ribnico, kjer so se napram njej surovo obnašali in ji žugali na vse načine, če jim ne bo služila kot izdajalka. Vse zamani! Tako pogumno je zavrnila nacistične zverine, da so se slednjič sami sramovali svojih podlosti in jo pustili domov.

Slovensko ljudstvo jo je izvolilo za svojo poslanko. Tako je že cela vrsta naših žena in deklet stopila v narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo. S tem so zaslužile, da si jih je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove, združene Slovenije. Sploh naš parlament ima ta svojevrstni obraz, da je sestavljen iz samih borcev, v njem ni ne čakarjev in ne mlačnežev. Kogar ni zajel ljudski val osvobodilnega gibanja, ta je ostal v kotu; narod ga ne pozna več.

Naš parlament je pravi ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustvarili.

V nekdanjem avstrijskem parlamentu je knez Schwarzenburg zavračal svoje politične nasprotnike s tem, češ: kaj boste, človek začenja šele pri baronu! Po tem srednjeveškem bahaštvu bi v našem parlamentu sploh ne bilo "človeka", kaj ti vsi naši Windischgrätzi in Auerspergi, Waldenburgi, Bageri, Fermentini, Corenini, Atemsi itd in njihovi domači pomagači so ostali zunanji.

Ta tuja navlaka, ki je kot škodljiva zajedavka preprežala naše narodno telo, je sedaj od stranjena in domači pomagači z njo. Narod jo je zrušil in vrzel s sebe. Vsi, ki danes pod krinko vere, patriotizma ali kakršnega-koli drugega izgovora hlapčujajo našim sovražnikom, so že od davna zaznamovani. Ti so od nekdanj opravljali to izdajalsko delo iz temnih nagibov odurne sebičnosti, zanje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako! Naš parlament je parlament borcev za narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izobražencev, deklet in žena, ki so se odzvali v težkih urah tujega jarma klicu naroda, da izkoristi ugodni zgodovinski trenutek za dosego svoje svobode. To je resnično narodni parlament, ker je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in ni kak privesek tujih mogotcev, ki bi imel služiti le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega ljudstva nad sovražniki ljudstva in ima svoje zaščitnike v ljudskih množicah tudi drugih narodov, posebno slovanskega ruskega naroda.

Naš parlament ni samo zaprl vrata "človeku", naš parlament je napravil tudi velik korak naprej v razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl vrata našim dekletom in ženam, da

se enakopravne z moškimi borijo in delajo za boljšo, srečnejšo bodočnost sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljske pravice nas vodijo po tej poti. Zene in dekleta! S skupnim dobrim delom pridemo z vso gotovostjo do svojega cilja, ki nam je bil cela dvatisočletja odrekan od tujih nasilnikov.

Jože Srebrnič.

Vstajenje 1944.

Od prve svetovne vojne dalje, ko so oblasti stare Jugoslavije privolili v razkosanje slovenskega narodnega ozemlja in je bila Primorska izročena v izkoriščanje imperialistični Italiji, so se žene Slovenskega Primorja spraševale: "Kdaj bo že konec moreče zime? - Kdaj nastopi tudi za nas pomlad in z njo vstajenje?"

Nihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanje. Bilo je videti, da so se temne sile zarotile proti svetlobi, proti Vstajenju in svobodi. Leto za letom pa je postajalo še slabše. Iz mračnjskih sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta oblikovalec in izvajalec najslabšega, kar se je rodilo v pokvarjenih človeških dušah. Podoba je bila, da so najhni narodi obsojeni na pogin, da je vera v vstajenje za tiranin za večno pokopana.

Namesto toplin, bratstva, ljubezni, se je med ljudstvi jelo širiti sovraštvo, ki je bilo hladnejše od orožja, s katerim so fašisti paradirali po okrvavljenih mestih Evrope. Človek je bil ponižan. Napravili so iz njega samo vojaka, ki naj se bori za protinarodne, protičloveške in protiljudske cilje mračnjskih sil. Že

no so napravili za deklo v hiši.

Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam arzenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem času so se pa učili sovražiti sosede. V Rusijo, ki je bila zibelka svobode malih narodov pa zatirano človeštvo ni smelo pogledati in tu di ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjo.

Primorska žena v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnjega Vstajenja, prave Velike noči, temveč še hujše ponižanje, še huj še trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe, fant moj?" so se v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. Slutile so nevarnost vojne - v zraku je plavala, sleherni fašist jo je pa tudi izražal s svojim vedenjem in zadržanjen, - in matere je bolelo, da roče sinove tujcu, za katere se bodo morali boriti.

Tako so šle Velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žena, ne da bi čutile ob njih prihodu tista praznična, slavnostno razigrana čustva, ko se človeku hoče, da bi stisnil na srce vso to lepo zemljo, okrašeno s sramezljivo zelenečo travico, ki jo pričara iz počite prsti poljad. Vsaka velika noč, ki je prišla, je bila slabša od minule.

Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v prihod naše slovenske Velike noči, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vstajenju. Ves čas narodnega zatiranja so namreč u

čile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. No so padli heroji zaslužjene Primorske: Bidovec, Valenčič, Marušič, Miloš in drugi pod kroglanifašističnih krvnikov, jim je postalo jasno, da je to pripravljane poti svobodi, da je to temeljni kamen v izgradnji svobode, zato so pripovedovale svojim otrokom, da bo iz mučeniške krvi teh mučencev zrasla prava svoboda, zakaj za tiran narod si svobodo lahko samo s krvjo pripori. Matere in žene še niso vedele, kako bo svoboda prišla, dojele so pa, da se bo zanjo - treba boriti. Spoznale so tudi, da nosi človek v sebi še zdrave krali, ki bodo prej ali slej prerastle nudobijo in gnilobo, zato so v prihod svobode še upornejše verjele.

Kato je prišlo leto 1941., ko se je vse slovensko narodno telo krčilo od bolečine, prizadejane mu po barbarskem fašizmu, a ko je slovenski človek na nasilje tudi odgovoril z upornostjo. Plamen svete narodne osvobodilne borbe je zajel takoj tudi Primorsko in primorske žene so v tej borbi spoznale rešitev. Zdaj se jim je konec narodnega trpljenja vzdal blizu. Spoznale so, da je ta boj nadaljevanje tistega, radi česar je padel Bidovec in drugi, zato so bile med prvimi, ki so razumeli veličino in pomen narodnega upora.

Od tistih dob stoji primorska žena na braniku svoje domovine prva, bodisi s puško v roki, bodisi kot marljiva aktivistka, ali pa kot pridna gospodinja, ki nikoli ne pozabi pripraviti obeda ali večerje tudi za svoje tovariše. Nad počrtvovalnostjo in iznajdljivostjo primorskih žena ne strmi samo okupator in njegov šva bobranec, temveč tudi mi vsi, ki njih delo poznamo. Zdor si je imel priliko ogledati to delo, ve, da so primorske žene prve v domovinski

ljubezni in požrtvovalnosti.

V teh mogočnih letih narodnega prebujenja in odpora proti okupatorju in njegovim pomagačem - domačim izdajalcem - je primorska žena praznovala Velike noči sicer še tudi stisnjenih zob, toda z veliko vero v srcu, da bo prihodnjo Veliko noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zajelo tudi leto 1944. "Ali bo ta Velika noč res zadnja, ko jo praznujemo v neprestani bojazni, da vdoro so vražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes sprašuje primorska žena. In ko se ozre po svetu, ko oceni okoliščine, v katerih se poraja o svobojenje, se ji lica razlezejo v nasmeh; srce ji zadrhti in odgovori si: "Da, ta Velika noč je poslednja v vraku fašističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da streljajo topovi: he rojske ruske vojske že v srce ušive Rumunije. Primorska žena ve, da se junaške čete mogočne Sovjetske Rusije sipljejo kot preteč plaz čez karpatske grebene na ozemlje izmučene Čehoslovaške, ki je skoraj v srcu Nemčije. Primorska žena ve za nemir v srcih zatiranih balkanskih narodov, ki oznanja velike dogodke. Primorska žena ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške krvnike; ve tudi, da ta strah izvira iz spoznanja, da je dan končnega obračuna pred vrati. Primorska žena gleda dan za dnem jate letal naših velikih zaveznic Anglije in Amerike, kako letajo čez naše ozemlje napadati sovražne postojanke. Primorska žena ve za slovesne sklepe angleškega ministrskega predsednika gospoda Churchilla, maršala Sovjetske Rusije Stalina, in prezidenta Amerike Roosevelta, ki se nanašajo na invazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlom fašizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne vojske, ki pod modrim vodstvom maršala Tita gradi vsebino in obliko nove Jugosla

vije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske prodane protinarodne izkoriščevalce, ki so narodu vsiljevali svoje zakone po svojih proti narodnih kraljih. Primorska žena ve, da je močni korak svobodoljubnih armad, ki so že in ki še bodo prestopile zidove Hitlerjeve evropske trdnjave, hiter in neustavljiv, in da se ti koraki bližajo naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšni konec.

Ni daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazno ljubljena in s krvjo naših najboljših sinov in hčera oškropljena domovina zadihala popolnoma svobodno, to je primorski ženi jasno. Žato bo to leto nesla svojo košarico k velikonočnemu ba goslovu sicer še kot prejšnje leto, a vendar pol na vedrosti, veselja in vere, da bo prihodnja Velika noč res Velika noč, da bo res Vstajenje nas vseh in vse naše domovine.

Primorska žena bo med tistimi, ki bodo to Vstajenje najbolj zaslužili in se ga najbolj veselili.

Ignac Koprivec.

KAKO NAJ ŽENE POMAGAJO UTRJEVATI

NAŠO NARODNO OBLAST

Naša narodna oblast je sad našega triletne ga težkega in krvavega boja. V naši narodni oblasti se izraža naša porajajoča se svoboda in neodvisnost. Naša narodna oblast mora biti torej vsakemu posebej posebno važna stvar, skrb za njo vedno pri srcu. Naša narodna oblast mora biti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpolnjevala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se zavemo, da smo mi sami oblast, in če bomo

potem tudi tako ravnali, če bodo res oblast izvajali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležujejo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svojim delom v narodno osvobodilnem boju prido bile enakopravnost. Sedaj je treba, da jo tudi uveljavijo.

Tri važne naloge stoje pred našo narodno oblastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najboljše reševale.

Prva taka naloga je skrb za žrtve narodno-osvobodilnega boja. V času, ko je naša Narodno osvobodilna vojska ob istocasnem veličastnem prodiranju Rdeče Armade in vedno hujšem zavezniškem bombardiranju že do konca oslabila okupatorja in se ta zaradi tega v svojem onemoglem besu zatekla še samo k zločinskemu strahovanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših vasi, k morjenju naših starčkov in otrok, je nad vse važno, da ima vsakdo občutek, da ves narod čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves narod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, če nimamo dobro organizirane preskrbe za žrtve narodno osvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupator uničil dom, ne sme biti v naši hiši gostač, on mora biti naš najljubši gost. Tisti, ki je zaradi okupatorjevega ropanja ostal brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov, nahranjen mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otroci, ki mu je okupator pobral starše, nora dobiti v vsaki primorski ženi dobro mater in ne mačehe. Kdo naj bi poskrbel, da bo res tako, če ne ravno primorske žene, ki so že tolikokrat dokazale, da so z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato pa morajo naše žene v narodno osvobodilne odbore in posebej v gospodarske komisije, katerih naloga je preskrba žrtev.

Trugič. So predeli, ki so že od narave u-

darjeni, ki pa so potem dali še tisto bore, kar so imeli, našim brigadam. Ti predeli ne smejo ostati prepuščeni samim sebi. Ne sme se dogajati, da žene iz teh predelov romajo v druge, bolj obdarjene v dolgih procesijah in prinašajo po nekaj kilogramov sirka. Žene iz takih predelov, pa še bolj tovarišice iz drugih, bolj obdarjenih predelov morajo spoznati, da si je z skupno pomočjo mogoče hitreje in bolj učinkovito pomagati. Če je danes še tako, da so marsikje še prisiljeni na dolge procesije po hrano, je to samo znamenje, da njihovi narodno osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da torej sede v njih ljudje, po večini moški, ki so se odtegnili mobilizaciji -, ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga žena, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno osvobodilne in gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti.

Slovenski Narodno Osvobodilni Svet je postavil kot zakon za vsakega Slovenca in Slovenko, da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo ta zakon, če ne bodo prav žene pokazale smisla za delovne čete. Danes, ko gre za popolno mobilizacijo in mora torej biti zadnji dela sposobni moški v partizanskih vrstah, ni mogoče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne da bi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, ne da bi torej tistih moči, ki so nam na razpolago, po načrtu porabili. Organizacija delovnih čet pa je zopet stvar gospodarskih komisij. Če hočemo, da bodo gospodarske komisije v redu poslovale, je treba, da stopijo žene polnoštevilno vanje.

Preskrba žrtev naše narodno osvobodilne borbe, organizacija dovoza in razdeljevanja hrane, načrtno obdelovanje z delovnimi četami - to so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred na

šo narodno oblastjo. Naša narodna oblast bo te naloge prav gotovo uspešno rešila in bo zato iz preizkušenj sedanjega časa izšla samo še bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas pa utrjuje to, da bodo tudi to pot kot že vedno do se daj primorske žene razumele svojo narodno dolžnost. Ta narodna dolžnost jim veleva, da vstopajo v vse odbore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

Dr. Joža Vilfan.

OBJAVA

Objavljamo rezultate tekme v nabiralnem mesecu od 2. februarja do 8. marca 1944. za naše bolnice:

Prvo mesto so zavzele tovarišice G o r i - š k e g a okrožja, sekretarka: tovarišica Srečka,

drugo mesto so zavzele tovarišice V i - p a v s k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Zmaga,

tretje mesto so zavzele tovarišice B a - š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Ivanka,

četrtο mesto so zavzele tovarišice T o l - m i n s k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Nadja,

peto mesto so zavzele tovarišice P i v š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Matja,

šesto mesto so zavzele tovarišice B r i - š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Smarnica.

Z okrožjem izrekamo vse priznanje z željo, da svoje delo in požrtvovalnost še stopnjujejo. Vsa omenjena okrožja dobe razpisane na grade.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!
Pokrajinski odbor SPŽZ
za Primorsko.

Baško okrožje

je do sedaj dvignilo in vzgojilo največ tovarišic, katere danes vestno vrše svoje funkcije na odgovornih mestih v OF odberih, KOO in Gospodarskih komisijah.

Naj bo vzgled vsem ostalim okrožjem!

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ
za Primorsko.

USPEHI V NABIRALNEM MESECU

V nabiralnem mesecu od 6. februarja do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubezen do svoje narodno-osvobodilne vojske in predanost naši sveti borbi. Saj je samo SPŽZ organizacija v tem mesecu nabrala: 2.230 kg prepečenca, 276 kg bele moke, 203 kg narmelade, 308 kg sladkorja, 91 kg masti, 275 kg masla, 292 kg slanine, 127 l olja, 52 kg medu, 474 kg keksov, 839 kg suhega sadja, 481 l žganja, 61 kg sira, 11.132 jajc, 30 l likerja, 489 škatljic cigaret. Prostovoljnih prispevkov so nabrale Lit. 120.524 in za ta znesek kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno ma

teriala. Del tega blaga smo poslali bolnim tovarišem preko stare meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovanskih žena in mladine, ostalo pa smo oddali v bolnice na ozemlju Primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubezen primorskih žena in mladine ostala vedno v toplém spominu.

A n i c a .

Tovarišici Andreji v spomin

Pomlad prihaja. Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, da se bližamo svobodi.

Toda mene je zazebló v dno duše ob vesti da Te ni več. Bežno so mi preletele misli svo dobo odkar sva se poznali. Bila si vgeskozi vdana in požrtvovalna v naši stvari. Že v otroški dobi si okušala marsikaj grenkega. Ko pa si začela spoznavati življenje samo, si odločno stopila na pot resnice in pravice, odločna si bila povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa proti krivicam, ki so se Ti godile še pred razpadom Jugoslavije, si bila priljubljena povsod. Že kot 16 do 17 letna si znala svetovati kjerkoli in kdorkoli Te je vprašal za svet. Bila si res tovarišica svojim sovrstnicam. Ko pa prihrumel kruti okupator na naša sveta slovenska tla, pa si odšla, kakor tudi vsa družina (oče, mati, brat) v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Vedno si bila vedrih lic tudi v najtežjih trenutkih.

Danes pa počivaš v miru. Padla si zadeta od

sovražnika, kateri je čakal v zasedi in Ti vzeti mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. Telo Ti počiva nekje v slovenski zemlji, katero si tako ljubila. Tvoj duh pa živi in bo živel. To, kar si s svojimi besedami in dejanji učila svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo nikdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Maščevana bo, kakor tudi vsi, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Čast svobode pripada tistim, ki so dali življenje za njo. Tudi Ti si že med njimi, zato ne boš nikdar pozabljena.

Marica - partizanka

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecev borka v brigadi "Toneta Tomšiča". Potem je bila poslana na teren na Gorenjsko in bila članica Pokrajinskega odbora SPZZ za Gorenjsko. Komaj dva meseca je bila na Gorenjskem, pa je postala žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva.)

Zanimive dogodivščine

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedal slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo do sedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo pa število delegatov povečalo na 180 članov. Mi Primorci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v našem imenu sodločali pri izgradnji nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavitev in poslovanje verske komisije ponovno zjamči nemoteno bogočastje in polno uveljavljenje verske svobode, drugič pa naj verska komisija urejuje vsa vprašanja med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico iz duhovnikov, na polovico pa iz laikov. Imenuje naj jo Predsedstvo Slovensko Narodno Osobodilnega Sveta.

Naš slovenski parlament se imenuje SLOVENSKI NARODNI OSVOBODILNI SVET (SNOS).

Jugoslovanski parlament se imenuje: ANTI-FASISTIČNO VEČE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVIJE ali PROTIFASISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ).

Vse, kar sklene AVNOJ potem izvrši vlada, ki se imenuje NKOJ - NACIONALNI KOMITET OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE. Torej preko vlade jugoslovanski parlament uresničuje svoje zakone.

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bilo izvoljeno Predsedstvo SNOS-a. Ladar parlament ne zaseda, ima vso pravico odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V Predsedstvo je bil izvoljen ves dosedanji IOOF. Za enajstega člana pa je bil izvoljen naš tovariš France

Bevk. Člani predsedstva so sedaj: Josip Vidmar, predsednik; Edo Kardelj, podpredsednik; Edvard Kocbek, podpredsednik; Jože Rus, podpredsednik; Boris Kidrič, sekretar; France Bevk; dr. Marjan Breclj, France Leskošek, Tone Fajfar, Polič Zoran, France Lubej

Ko so Rusi prišli v Ukrajino, so jih ljudje sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh cerkvah so zvonili zvonovi. Ljudje so se zbirali in z duhovniki prirejali častne sprejeme našim slovanskim bratom.

Vsi dosedanji Hitlerjevi pomagači se izmikajo od Nemčije. Maščarski, rumunski in bolgarski oficirji vodijo razgovore z našim maršalom Titom.

Naše prisrčno razmerje do zaveznikov je bilo več kot jasno podčrtano v zadnjem Churchillovem govoru, katerega večji del je bil posvečen novi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi koraki bližamo uradnemu priznanju nove jugoslovanske vlade. To pa pomeni popolno in dokončno zmago našega osvobodilnega gibanja.

NAŠA VOJSTA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI POMANJKANJA! ZATO NE SME NITI PED NAŠE ZEMLJE
OSTATI NEOBEDELANE!

Tovarišice nam pišejo

PRIHOD NAŠIH!

Bil je lep, prav krasen jesenski dan, eden onih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli. Bila sem zaposlena pri domačem delu, ko slišim na spodnji cesti veselo vriskanje. Seveda stečem takoj ven in kaj opazim: po cesti hitijo kamioni in na njih vihra naša trobojka z rdečo peterokrako zvezdo. Po njej sem takoj spoznala, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Tekla sem jim naproti in se pridružila neštetim in navdušenim pozdravom. Na naših obrazih se je zrcalila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrabre borce, saj je bil ta dan za nas najlepši v življenju, dan, ki smo ga težko pričakovali po tolikih letih trpljenja in ltačenja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zamaknjena, ko sem gledala prvič v svojem življenju naše trobojnice, ki so plapolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev do naše tužne, od vedno zasušene slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekla domov, v kletki pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo pri rokah, in ponesla našim fantom. Pa nisem bila sama pri tem. Bilo nas je že polno vse okrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čim bolj slovesen in da pokažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel prisrčen tovariški pogovor, kateri bi se zavlekel, da jih

ni klicala dolžnost.

Obstale pa smo, ko je na poziv komandanta, takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsak na svojem mestu.

Zvečer so pridrveli Švabi, vnel se je boj in naši so se upaknili pred silo.

Toda naša srca so osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo in oni se vrnejo in dolgo ne bo tega, a tedaj ne bo več švabske sile, da jih prežene, strti in premagani bodo švabi in švabobranci. Tudi moj sinko me vedno sprašuje, kdaj bo nosil "opet na kapi rdečo zvezdo kot one dni. Tolažim ga, naj potrpi še malo, da se povrnejo naši fantje, ki mu prinesejo lepo rdečo zvezdo, in nam vsem skupaj bo tedaj zasilalo sonce svobode.

Erkinka - Alenka.

OBISK V NAŠI PARTIZANSKI ŠOLI

Smu v lepi Vipavi. Kmetje pridno delajo po polju. Vas je vsa na nogah in veselo pozdravlja novodošle partizane. Vsaka mati si želi viđeti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: "Živela naša vojska! Živel maršal Tito!" Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pojejo partizanske pesni, so veseli in prešerni. Mi smo šli v šolo - svobodno slovensko šolo, da viđimo "mlade partizane", kakor se otroci sami imenujejo. "Smrt fašizmu," "svobodo narodu" izori iz mladih grl.

Vsi so obmolknili. Vse mlade oči so uprte v nas, partizane, ki se borimo tudi za slovensko šolo. Kakšna razlika med fašistično in našo slovensko šolo. Breje sama fašistična gesla in italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že

obiskovali fašistične šole.

V razredu je vladala izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali ono, so se dvógnile vse mlade ročice. Vsi hočejo deklamirati, čitati, pripovedovati itd. Vsi nam molijo v roke svoje zvezke. Vsi nam hočejo nekaj povedati o naši borbi, o partizan - skem življenju, o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo zapeti kakšno partizansko pesem, so vstali in začeli "Svobodna Slovenija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi uživajo. Sodelujejo z deklamacijami ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Ponekje se že ustanavljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebna domačnost, pristrčnost, živahnost in stroga resnost. Vsi so pazljivi in delavni. Snov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredne bližine. Isto, kar se govori po naših vaseh, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci se dnevno seznanjajo z našo narodno osvobodilno borbo. Tudi oni hočejo doprinesati nekaj k naši zmagi, zato zbirajo orožje, municijo, hrano, so v službi kot kurirji itd. Partizanom so vedno na uslugo. Vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav dobro naše hrabre komandante, mučenike, tudi vedo mnogo o Osvobodilni fronti. Človek je kar presenečen, ko ti povedo o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

Po končanem pouku gredo na polje in vedo, da morajo trdo delati za očeta, brata - partizana. V vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začudeni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem delu.

Miha - partizan.

Ž E N E ! SODELUJTE
PRI IZGRADNJI SLOVENSKE NARODNE OBLASTI!

Dragi tovariš Milan!

Prav lepa Ti hvala za izrečeno mi sožalje. Ne morem Ti opisati, kako me je zadela nepričakovana vest o mojih ljubih otrocih. Kakor prikovana sem obstala, ko sem prečitala pismo od neke tovarišice iz moje vasi. Prečitam enkrat, nisem mogla verjeti svojim očem. Jeli mogoče to, je li resnica, kar pred sebjaj v dim, da sem na enkrat ob tri, meni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to našo sveto borbo, kakor na ženitnino, in tudi sami so šli navdušeno in res so šli na ženitnino, s katere se ne bodo nikdar vrnili. Prepričana sem bila, da vsi ne bomo vrnili, da bi bila prevelika sreča za vse, če bi uživali zlato svobodo v taki družinici, kakor je bila preje. Toda, da me bo tako velik udarec naenkrat zadel, si tudi nisem mislila.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi prokleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna žrtev fašističnih zveri. Sedaj zopet no va vest, da so me zapustili obe hčerki in sinko. Težko je, materino srce je premehko, da mi ne bi oči zalile grenke solze. Zakaj ne bi rajne mene zagreblji, kakor mladi rod, ki se bori za boljšo bodočnost in bi v naši sveti borbi lahko še mnogo doprinesel.

Toda v zavesti, da brez žrtev ni svobode, bom prenesla tudi to najtežjo preizkušnjo in s svojim delom maščevala svoje žrtve in žrtve vsega našega naroda.

Da so bili pridni borci vem tudi sama iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je v veliko zadoščenje.

Prav prisrčna vam hvala, tovariši, ki sočustvujete z menoj. Nadomestite s svojim pomno ženim delom moje pridne, ljube in nepozabne otroke, zlate moje hčerke in sinka, ki je šele

šestnajst let star šel v tako hude boje.

Tudi te žrtve bodo maščevane in iz krvi naših partizanov bo vzklila roža svobode.

Najlepše pozdrave od žalostne

M a m c e .

Naša mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vopavskega. V narodno osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in sina, uničili so ji dom in ubili moža. Toda naša Mamca ne kloni. Z delom hoče maščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem!

(Opomba uredništva,)

PRAZNIK BORBENIH ŽEN:

Velike priprave so se vršile za dostojno proslavo 8.marca. Žene so delale napise in zastavice, vestno so se vadile v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile. A glej smo lo! Ko je bilo vse pripravljeno, so naenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili nadaljne priprave. Vendar nam dobre volje niso vzeli. Da siravno smo bile že v dvomu, ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vseeno vse pripravile. Dvorana je bila že zelo okusno okrašena, ko je zopet prišla vest, da se vasi bliža sovražnik, in morale smo vse zopet podreti. Ker pa potem k sreči Nemci le niso prišli, se je vršil miting čeravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava vaškega odbora SPZZ, katero je razvila tajnica Fanica in z lepim nagovorom predala tovarišici Metodi v varstvo. Ta je obljubila, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", ka

tero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovaršica Marija je nato govorila o pomenu 8.marca za slovenske žene in se pri tem spominjala tudi naših ruskih sester. Nato je tovaršica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčiča, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milejka je potem zelo srčkano podala pesnico "Slovenka sem". Govorila je za tem tovaršica Francka o težavah slovenske žene in matere pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Domovina", ki jo je zelo lepo deklamirala tovaršica Ivica. V naslednjem govoru tovaršice Majce smo slišale o pravicah in dolžnostih slovenske žene. Najlepša točka pa je bila spevoigrlica "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušila. Med odmori je ženski zbor prepeval partizanske pesmi. Sledila je prosta zabava s plesom. Med tem so žene pripravile navzočim tovaršišem partizano-majhen prigrizek.

Razpoloženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasno v noč gostje razšli. Splošna želja vseh žena pa je, da bi se tako prijetni večeri večkrat ponavljali.

M a j c a.

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE MARŠALA TITA.

Z veseljem pričakujemo naše narodne praznike. Tak dan je bil za nas 6.marec, rojstni dan maršala Tita. Ta dan je bil za našo vas velik praznik. Že na predvečer so zagoreli kresovi na hribih. Veselje je bilo gledati našo mladino, s kakšnim navdušenjem je nosila skupaj drva za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem sodelovali s takim navdušenjem, da jih je bilo veseljje videti. Rekli so, da mora biti kres tako velik, da ga bo videti čez gore v Bosno. Tako blizu se jim zdi Bosna, čeprav so najhni čuti-

jo, da je maršal Tito naš najboljši oče, zato je tako blizu naših src.

Popoldne je mladina izročila krasno zastavo brigadi Srečka Kosovela. Zvečer smo priredili tingo, udeležili so se ga tudi bližnji tovariši partizani. Tovariš iz okrožja je orisal življenje in neumorno delo maršala Tita. On nas ni zapustil, ostal je med nami na naši zemlji, ustvaril je našo zmagovito vojsko in se skupno z našim rodom podal v boj za rešitev narodov in njihovo boljšo bodočnost.

Naj živi naš slavní vojskovodja, maršal Tito!
Živela naša slavna vojska!

Goriška žena - T a n j a .

NEKOČ IN DANES.

Ko čitan zdaj našo ljubo "Slovenko" in "Našo ženo", se moje misli nehote povračajo k času, ki niti ni tako oddaljen, ko je v naši Prinorski še vladal povsod Italijanski fašizem.

Kako smo tistikrat skoro v trepetu kaj čitale, kako smo vse skrivaj prenašale, delale v torbicaх skrivne predalčke, da nas ni zasledil tiran. Nikamor nismo mogle iti skupaj, ker je bila povsod straža. Zbirale smo se največkrat tam v gozdu, prihajale med naše hrabre borce, naše partizane in najlepše ure preživljale med njimi. Zdelo se nam je, da že živimo novo življenje. Čeprav smo vedele, kako je naporno in trpljenja polno njihovo življenje, smo jim zavidale. Zavidale smo jim prostost, tisto čisto ozračje duha, ki je vladal med njimi in je vel iz vseh, kadar so spregovorili. Ponavljale smo jih s pritajenim glasom - to so bile besede, ki so do takrat ležale še neizražene v globini naših src. Bile so besede neizmerne ljubezni do tlačenegá človeštva, do rodne grude. Kako so

jim žarele oči, kako so nam vlivali pogum, kako smo iz njih črpali vir moči za nadaljno delo. Nikdar ni bilo iz njihovih ust grenkega govorenja, nikdar pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da imajo vsega v izobilju. Me smo pa vedele, da spijo često brez odeje v mrazu, snegu in dežju, da morajo vsak drobec hrane težko prinašati, da često več dni nimajo vode. Same smo si predstavljale, kaj vse prenašajo, zato smo jim skušale vsaj nekoliko olajšati to trpljenje. Pripravljale smo zanje kar smo le mogle. Povsod so bile sovražne straže in težko smo kaj iztihotapile. Na desno in levo od hiše policija, par korakov proč karabinerji. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili. A vseeno smo jim pogosto marsikatero nagodile. Doma smo vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov, me je policijski maršal vrhu vsega še lepo pozdravil "Buona sera!"

Nekoč pa smo jih še lepše potegnili. Bili smo skoraj obkoljeni od sovražnih straž, ko sta zvečer dva junaška partizana stopila v našo hišo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzna mladeniča se nista nikogar ustrašila. Niti pet metrov od naše hiše oddaljeni policist je prepeval, partizana sta ga poslušala. Ko sta povečerjala sta spala do štirih, potem pa odšla. Kamion policije po eni strani, onadva pa po drugi strani. In to se ni zgodilo samo enkrat. Kolikokrat smo pred kasarno trosile letake, zjutraj pa smo slišale prav v našo hišo, kako je komandant razsajal nad stražarji, češ kako strazijo.

Lahko bi opisala še več takih in podobnih primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med tistim časom in današnjim dnem. Čeprav je še okupator med nami, čeprav nam še, kamor pride, prinaša gorje, vendar danes lažje dihamo in

uspehi naše vojske nas navdajajo z veseljem in upravičenim ponosom. Danes imamo našo vlado, našega vojskovodjo maršala Tita, imamo naše prireditve in mitinge, našo literaturo lahko nese mo v vsako hišo, na sredi vasi prepevamo partizanske pesmi, prirejamo veselice, imamo šole. Lepe uspehe smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželeno popolno svobodo, se hočemo posebno me žene še bolj potruditi, hočemo biti res vredne naših sinov, mož in bratov, ki bijejo končni boj z legendarnim junaštvom. Hočemo pokazati vsemu svetu, da smo vredno odgovorila tudi me na klic velikega ruskega naroda, ki nam je dal v tej borbi tudi vso oporo.

A l e k s i j a .

PARTIZANSKA KORAČNICA

Vstali z zemlje smo kot vstane vihar
struili vrste tesneje za udar
groženj nam tujčevih prav nič ni mar
nosi na krilih sveta nas požar.

Dom naš razbit je in zemlja steptana
polja uničena, žetev požgana.
Sreča je strta, svoboda izdana,
žena, družina v tujino izgnana.

Naše ravnine je kri orosila,
naše potoke je kri napojila.
Ogenj in moč nas ne bosta zlomila,
kletev nam srca je ojeklenila.

Dokler poslednji ne izgine sovrag,
znova posvečen domači ni prag,
dokler ni tujec uničen in strt,
iščemo boja, preziramo smrt.

M. H.

tehnika Grnada

Položaj, dne 21. IV. 1944.

S P R E J M O P I S M O

Na naslov *tehnika* *B.D. m. l.*

pošiljano

..... izv.

..... "

..... " *ST. W. K. P. J.*

za tehnika Grnada : *T. B. v.*

===== IZPOLNI IM VRNI Z OBRATNO POŠTO ! =====

Dne 1944. Fodpis prejemnika:

